

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi in ohranjanje narave v visokošolskem izobraževanju

dr. Janez Pirnat, dr. Jurij Diaci, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, BF

Zgodovinski razvoj zavarovanja gozdov (Bončina 2006)

- 1852 - Zakon uvede varovalne gozdove
- 1892 – Hufnagel zaščiti prve pragozdove
- 1920 – Izide Spomenica – izhodišča za zaščito naravne dediščine
- 1944 – Inventura zaščite naravne dediščine
- 1962 – Prvi povojni inventar naravne dediščine
- 1970 – Mreža gozdnih rezervatov
- 1993 – Zakon v varstvu okolja
- 1999 – Zakon o ohranjanju narave
- 2004 – Natura 2000

Temeljne razvojne značilnosti posameznih obdobj in vpliv na gozdarstvo

Čas	Razvojna značilnost	Odzivi gozdarstva
1930'	ekonomska kriza	veliki goloseki
1948	povojna obnova / planske sečnje	intenzivne sečnje; goloseki;
1949	odziv na neurejeno gospodarjenje	prebiralno gojenje gozdov
1950'	težave s prebiralnim gospodarjenjem	skupinsko postopno gojenje gozdov; prostorski red
1960'	povečevanje proizvodnje; gradnja cest; vpeljevanje mehanizacije	gozdnogojitveno načrtovanje; nasadi smreke
1970'	splošnokoristne funkcije gozda	mreža rezervatov; sproščena tehnike gojenja gozdov
1980'	propadanje gozdov - evropska okoljska kriza	osveščanje javnosti; prevzgoja nasadov smreke
1990'	globalna okoljska kriza; okoljska konferenca v Riu – biodiverziteteta	naraščanje zavarovanih gozdov; Natura 2000; integracija ali segregacija?
2000'	energetska kriza; podnebne spremembe	

Ugotovitve pogleda nazaj

- Bistvena ugotovitev pogleda nazaj po zgodovinskih obdobjih 20. stoletja je, da se je z gojenjem gozdov smiselno le do določene mere prilagajati trenutnim razvojnim usmeritvam družbe, medtem ko dolgoročna naravnost v trajnost in naravne gozdove ostaja stalnica.
-

Pogled v naprej I

- Poseben sklop razvojnih problemov predstavlja skrb za ohranjanje obstoječe kakovosti gozdov z vidika funkcij gozdov, predvsem pa za ohranjanje biotske raznovrstnosti.
  - Rešitve v načelu segregacije ekosistemov na proizvodne in zaščitene (večja ekonomska učinkovitost in manjša konfliktnost zaradi delitve vplivnih področij)
  - Rešitve v sonaravnem večnamenskem gospodarjenju. (Zagovorniki integracije pa poudarjajo, da pomeni monofunkcionalnost potrebo po zavarovanju bistveno večjih površin gozdov, zaradi nazadovanja ekosistemskih storitev)
-

Pogled v naprej II

- Zahteve do gozdov naraščajo, razmere za gospodarjenje pa postajajo vedno zahtevnejše.
  - S posnemanjem naravnih razvojnih ciklov pri gospodarjenju nam bo uspelo ohraniti bistveno več vrst kot z intenzivnim proučevanjem in varovanjem posameznih vrst. Prav tako je na temelju poznavanja naravnih procesov mogoče izboljšati nego gozdov.
  - Zato je potrebno je nadaljevanje raziskav pragozdov in naravnih gozdov.
-

Bolonjska deklaracija (19. 6. 1999)

Pomen znanja za razvoj v združeni Evropi

- pomen ohranjanja in spoznavanja kulturnih okolij
  - osrednja vloga Univerz
  - namen:
    - ustvarjanje enotnega izobraževalnega območja - za večjo zaposljivost in mobilnost državljanov Evrope
    - povečati zmožnost trajnejše izmenjave znanj.
  - usmeritve:
    - primerljivost diplom
    - dve stopnji
    - ECTS kreditni sistem
    - mobilnost
    - sodelovanje pri preverjanju kakovosti
    - vključevanje evropskih vsebin in identitete v programe
-

Prenovljeni študiji s področja gozdarstva

Prva bolonjska stopnja traja 3 leta in sicer na dveh smereh:

- Univerzitetni študij (BSc): »Gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri«
- Visokošolski strokovni študij (Vsš): »Gozdarstvo«

Druga bolonjska stopnja (MSc), ki traja dve leti, se je v študijskem letu 2010 / 2011 začela kot študij:

- »Gozdarstvo in upravljanje gozdnih ekosistemov«.

Tretja bolonjska stopnja (Dr.) »Bioznanosti«, skupna za BF, naše področje z imenom »Upravljanje gozdnih ekosistemov«.

Visokošolski strokovni študij – 1. stopnja “Gozdarstvo”

Osvežene vsebine:

- Krajinska ekologija v gozdarstvu – 6 KT

Nov predmet:

- Uvod v varstvo narave – 4 KT
-

BSc študij, 1. stopnja

“Gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri”

Modernizirane vsebine pri predmetih:

- Krajinska ekologija – 5 KT
  - Gozdna ekologija in nega – 9 KT
  - Osnove urejanja gozdov – 5 KT
  - Varstvo gozdov – 4 KT
-

PREDAVA	MSc – 2. stopnja (novo)	UR	ECTS
Pirnat	Krajinsko gozdarstvo	55	4
Krč	Uvod v strok. in raziskovalno delo	30	3
Škrlep	Komuniciranje in odnosi z javnostmi	30	3
*	Izbirni metodološki predmet	45	4
**	Izbirne vsebine	105	8
**	Izbirne vsebine	105	8
Diaci	Sonaravno gojenje gozdov	130	9
Bončina	Gozdnogospodarsko načrtovanje	75	6
Krajčič	Gozdarska politika	70	6
Košir, Krč, Potočnik	Načrtovanje tehnologij pridobivanja lesa	60	5
Kadunc	Metode raziskovalnega dela v gozdarstvu II	40	4

	Izbirne vsebine, vsako sestavljajo trije predmeti skupaj 105h in 8 ECTS
Predavatelj	UPRAVLJANJE S POPULACIJAMI PROSTOŽIV. ŽIVALI
Jerina	Lovnogospodarsko načrtovanje
Pestevšek	Prehrana divjadi
Bidovec	Preventivno zdravstveno varstvo divjadi
	URBANO GOZDARSTVO
Pirnat	Urbano gozdarstvo
Oven	Osnove arboristike
Brus	Okrasno drevje in grmovnice

Predavatelj	GOZDNI PROSTOR IN PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Bončina	Upravljanje z gozdnim prostorom
Golobič	Osnove urejanja prostora
Hladnik	Gozdne inventure in GIS
	GOZDARSKO INŽENIRSTVO
Mikoš	Inženirska biologija
Mikoš	Urejanje hudourniških območij
Potočnik	Načrtovanje odpiranja gozdov
	TRG GOZDNIH PROIZVODOV
Krč	Trženje gozdnih proizvodov
Zadnik-Stirn	Kvantitativne metode za poslovno odločanje
Gornik-Bučar	Primarna obdelava lesa

EKOLOGIJA IN UPRAVLJANJE GOZDOV

	PREDAVA	PREDMET
	Diaci	Polivalentno gojenje gozdov
	Hladnik	Prostorski monitoring naravnega okolja
	Jurc M	Zdravje gozda
	Kadunc	Produksijska ekologija gozda
	Bončina	Razvoj in upravljanje gozdov
	Brus	Gozdna genetika
	Steinman	Varstvo pred naravnimi nevarnostmi
	Diaci	Gozdna tipologija in kartiranje vegetacije
	Pirnat	Izbrana poglavja iz krajinske ekologije
	Jurc M	Biotična in biotehniška kontrola škodljivcev drevja in gozda

OHRANJANJE NARAVE, REKREACIJA IN TURIZEM V GOZDNEM PROSTORU

	PREDAVA	PREDMET
	Diaci	Pragozdovi in gozdni rezervati
	Jerina	Ohranitveno upravljanje s populacijami prostoživečih živali
	Jurc, Devetak, Batič, Jurc	Ohranjanje ogroženih nevretenčarjev – žuželk ter gliv in lišajev v gozdu
	Gaberščik	Upravljanje negozdnih ekosistemov
	Skoberne	Gospodarjenje z zavarovanimi območji
	Skoberne	Uvod v varstvo narave
	Pirnat	Rekreacija in turizem v gozdnem prostoru
	Brus	Ohranjanje ogroženih rastlinskih vrst in gozdnih združb
	Jerina, Vidrih	Škode od prostoživečih živali
	Košir	Naravnemu okolju prilagojene tehnologije pridobivanja lesa
	Jurc D	Zdravje drevja v urbanem okolju

GOZDARSKO PODJETNIŠTVO IN INŽENIRSTVO

	PREDAVA	PREDMET
	Potočnik	Ergonomsko oblikovanje dela
	Krč	Kakovost v gozdarstvu
	Košir	Projektiranje tehnoloških sistemov
	Krajčič	Gozdarsko podjetništvo
	Potočnik	Projektiranje gozdnih cest
	Košir, Krč	Pridobivanje lesa v izrednih razmerah
	Košir, Diaci, Hladnik, Bončina, Krč	Načrt za gozdno posest
	Krč	Gozdarsko svetovanje
	Krč	Vrednotenje gozdov
	Krajčič	Vodenje projektov
	Košir	Raba biomase

Doktorski študij BIOZNANOSTI, področje “UPRAVLJANJE GOZDNIH EKOSISTEMOV”

- Tretjo stopnjo predstavlja doktorski študij. Biotehniška fakulteta je v sodelovanju z drugimi fakultetami pripravila doktorski študij »Bioznanosti« znotraj katerega smo pripravili tudi svoje gozdarsko področje z imenom »Upravljanje gozdnih ekosistemov«.
- Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire je s tem izpolnil eno od svojih pomembnih poslanstev. Več na:

www.bioznanosti.si;

www.bf.uni-lj.si;

Dileme prihodnjega razvoja izobraževanja na področju gozdarstva

Ob razmisleku o vlogi Univerze za gozdarsko izobraževanje se zavedamo številnih dilem in ugotovitev, kot so:

- Kako ohranjati v študiju potrebno širino za pregled celotnega področja, hkrati s specializiranimi znanji, s katerimi trenutno »vlečejo« nekatere druge stroke (mikrobiologija, biotehnologija, genetika, nanotehnologija).
  - Specializirana znanja so nujna, saj omogočajo potrebno osnovo za konkurenčnost na raziskovalnem področju in uspešnost v raziskovalnih razpisih.
  - Ali se bodo strokovnjaki s takšnim znanjem, kot ga ponujajo vse tri stopnje prenovljenega študija gozdarstva, brez težav uveljavili na vseh strokovnih področjih v Sloveniji?
-

Namesto zaključka – težava današnjega dne

Zakon o ohranjanju narave (Ur.l. RS 96/2004)

175. člen

- (2) Osebe, ki so zaposlene v Zavodu za gozdove Slovenije na delovnih mestih s strokovno izobrazbo s področja naravoslovja in imajo najmanj tri leta delovnih izkušenj na tem področju ter delajo v naravi, se na podlagi tega zakona štejejo usposobljene za naravovarstvene nadzornike in izvajajo naloge neposrednega nadzora po tem zakonu na območjih, za katera so pristojne.
- (3) Osebe iz prejšnjih odstavkov se vpišejo v evidenco iz 157. člena tega zakona po uradni dolžnosti.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

46. člen

- Z dnem uveljavitve tega zakona je Zavod za gozdove Slovenije, kot oseba javnega prava iz 39. člena tega zakona, dolžan zagotavljati neposredni nadzor v naravi.